

9:15-22, 26-27 Who does the work? Who pays for it?

1. More about the labourers Melachim I 5:27-28, Divrei haYamim I 22:2, Divrei haYamim II 2:16-17

2. Rashi to Melachim I 5:27

ויהי המס - עולה לשכר של שלשים אלף איש:

"And the tax was" – the salary of 30,000 men.

3. Abarbanel to Melachim I 9:25

ואחרי שזכר גודל ההוצאה אשר עשה שלמה בבנינים ובעבודת בית המקדש, והודיע עם זה שלא העלה מס מישראל וגם לא מהגרים כי אם בעבודת הגוף בבנינים, ראה להודיע אם כן מאין באה לו כל כך זהב לעשות ההוצאה הרבה ההיא, והנה לא לקח מאשר הניח דוד אביו כי כלו שם ונתן באוצרות בית ד', ואמר שהזהב אשר היה לשלמה הביא אותו באניות מאופיר ומשם היה לו כל זה.

And since it mentioned the great expenditure Solomon made for buildings and the work of the Beit haMikdash, and it also informed that he did not collect the tax from Israel or the foreigners, but only physical labour for the buildings, it saw fit to inform from whence came all of the gold for this great expenditure. He did not take from what his father David left, for he put all of that in the stores of the House of Gd. It said that Solomon brought his gold by boat from Ophir; that provided all of it.

4. Abarbanel to Melachim I 9:24

התבאר שהיה הכוונה בכל הספור הזה שעשה שלמה בנינים רבים גדולים ועצומים, ולא העלה מס מישראל ולא עשו נדבה ולא תרומה הם מעצמם כאשר עשו אנשי המדבר למעשה המשכן, כי לא לקח מהם בלתי מס עבדות הגרים אשר זכר.

It explained that the intent of this entire story was that Solomon made many great and mighty buildings, and he did not tax Israel, and they did not donate independently as did the people of the wilderness for the creation of the Mishkan. For he did not take anything from them, other than the aforementioned work by the foreigners.

5. Rabbi Yitzchak Levi, (ב) בית ד' (ב) מלכות שלמה בירושלים

במקדש, לעומת זאת, בולט הצד המלכותי והממלכתי. עם ישראל כבר התייצב במדינתו וכוונן מלוכה, ובניין המקדש נעשה כחלק מן המצוות הממלכתיות (לאחר העמדת מלך והכרתת עמלק). על אופיו הממלכתי-מלכותי של בניין המקדש יעידו גם הקשרים שהתנהלו עם מדינות שכנות סביב עניין זה (ראה מל"א ה', טז-לב). העם עצמו אינו קרוב כלל לעניין המקדש: הלוא בתקופת שילה הייתה בארץ עבודה זרה, וגם בהיות הבמה הגדולה בנוב ובגבעון והארון בקריית יערים ובעיר דוד לא מצאנו התעניינות מיוחדת של העם במקומות אלו. המלך הוא היוזם, המארגן והמבצע את בניין המקדש, ושותפות העם היא בעיקרה במס שהוא מעלה מהם. וגם לעתיד לבוא "המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה ובונה המקדש" (רמב"ם הלכות מלכים פי"א ה"א).

In the Sanctuary, on the other hand, the royal and empiric aspect stands out. The nation of Israel is already established in its country and the monarchy is established, and the construction of the Sanctuary is performed as one of the royal mitzvot (after establishing a king and destroying Amalek). The ties formed with neighbouring nations for this purpose also testify regarding the royal/empire aspect of the building of the Sanctuary. The nation itself is not close to the matters of the Sanctuary. In the time of Shiloh there was idolatry in the land, and also when there was a major altar in Nov and Givon, and the Ark was in Kiryat Yearim and Ir David, we don't find any special interest of the nation in these places. The king was the planner, organizer and executor of the building of the Sanctuary, and the nation's role was primarily in the tax he collected from them. Also in the future, "The king, Mashiach [or: the anointed king] will stand and restore the reign of David to its old, first power, building the Beit haMikdash." (Rambam, Laws of Kings 11:1)

9:16 Gezer

6. History Yehoshua 10:33, Yehoshua 16:10, Shoftim 1:29, Divrei haYamim I 20:4-8

7. Dr. Sam Wolff, A Sleeping Giant Awakens – The New Excavations of King Solomon's City of Gezer

https://www.antiquities.org.il/article_eng.aspx?sec_id=17&sub_subj_id=485

8. An explanation Divrei haYamim II 8:11

9. Radak to Divrei haYamim II 8:11

ואף על פי שלא היה הארון כי אם באחד מהבתים המקודש לו, אעפ"כ חשב כל הבתים המקודשים כיון שנכנס שם הארון.
And although the Aron was only in one of the houses, which was consecrated for it, he considered all of the houses consecrated because the Aron had entered the area.

10. Abarbanel to Melachim I 9:24

פן יאמרו שהיתה בת פרעה במקום הארון אשר עמד שם.
Lest they say that Pharaoh's daughter was in the place where the Aron stood.

11. First appearance Shemuel II 5:9 / Divrei haYamim I 11:7-8

12. Rashi to Shemuel II 5:9

היקף חומה נמוכה וממלאין אותה עפר, וגובה התל באמצע ומשופע והולך לכל רוח, הוא קרוי "מלוא" ועליו בנה דוד בתים.
The surrounding wall was low and they filled it with dirt, and the height of the mound was in the middle and it sloped downward in every direction. This was called "Milo", and upon it David built houses.

13. Rabbi Yitzchak Levi (ו) מלכות שלמה בירושלים

<https://www.hatanakh.com/download/file/fid/9915>

14. The previous function of the Milo

- An open plaza for gathering Radak/Malbim to Shemuel II 5:9
- A defensive moat Ralbag/Abarbanel to Shemuel II 5:9
- Access to the king Ralbag to Melachim I 11:27
- A path for royal flight Radak to Melachim I 11:27

15. What did King Solomon do to the Milo?

- Housing for her servants Rashi to Melachim I 9:24
- Her palace Ralbag to Melachim I 9:24
- Beauty around her palace Abarbanel to Melachim I 9:24

16. Talmud, Sanhedrin 101b (see Melachim I 11:27 first)

אמר רבי יוחנן: מפני מה זכה ירבעם למלכות? מפני שהוכיח את שלמה. ומפני מה נענש? מפני שהוכיחו ברבים, שנאמר "וזה הדבר אשר הרים יד במלך שלמה בנה את המלוא סגר את פרץ עיר דוד אביו." אמר לו: דוד אביך פרץ פרצות בחומה כדי שיעלו ישראל לרגל, ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לבת פרעה!

Rabbi Yochanan said: Why did Yeravam merit the throne? Because he rebuked Solomon. And why was he punished? Because he rebuked him in public, as in Melachim I 11:27. He said to him: Your father David made breaches in the wall so that the Jews could ascend for the pilgrimage, and you have fenced them in for the sake of making an *angaria* for Pharaoh's daughter!

17. Radak to Melachim I 11:27

דוד עשה פרץ בחומת ציון שאם ימרדו בו ישראל יצא ויברח משם בלא דעתם כמו שהוא מנהג היום במלכי ישמעאל שיעשו פרץ במבצריהם שאם יקומו על המלך בני העיר שיברח משם ויקראו שמו 'שער הבגד'. ושלמה סגר אותו הפרץ ואמר ירבעם "ראו גבהות לבו שסגר הפרץ", כלומר שהוא בוטח שאינו ירא ממרד.

David made breaches in the wall of Zion so that if Israel would rebel, he would flee through there without their knowledge, as is the practice of Ishmaelite kings today. They make breaches in their fortresses so that if the residents will rise up against the king, they will flee through there; they call it the "Gate of Treason". And Solomon closed that breach, and Yeravam said, "See his arrogance, that he closed the breach!" Meaning, he feels secure, not fearing a rebellion.

18. Rashi to Talmud, Sanhedrin 101b

כדי שיכנסו בשערים, לידע מי נכנס כדי לגבות מס לבת פרעה, מפי רבי. לישנא אחרינא: שסגר השערים ועשה מגדל לבת פרעה על אחד מן השערים, וכולם עוברים דרך שם, כדי שיהיו מצויין עמה לכבדה ולעבדה. כל עבודת בית המלך קרי 'אנגריא'. לישנא אחרינא: שהיה רגיל שלמה לסגור דלתות העזרה ומצניע מפתחות בידו, ודרכו של מלך לישן שלוש שעות ביום, וישראל עומדין על העזרה עד שיעמוד המלך, ואמר לו ירבעם: אתה רוצה שיתנו לך אנגריא לבת פרעה אשתך שתתן להם מפתחות?

So that they would enter via the gates, to know who enters in order to collect a tax from Pharaoh's daughter. (My Rebbe) Or: He closed the gates and made a tower for Pharaoh's daughter atop one of the gates, and everyone passed that way, so that they would be found with her, to honour her and serve her. All royal service is called *angaria*.

Or: Solomon regularly closed the gates of the Azarah and kept the keys himself, and the king's way was to sleep until three hours of the day, and Israel stood at the Azarah until the king rose. Yeravam said to him: Do you want them to pay an *angaria* to Pharaoh's daughter to give them the keys?

19. Midrash, Vayikra Rabbah 12:5

אמר רבי חוניה פ' מיני ריקודין רקדה בת פרעה באותה הלילה, והיה שלמה ישן עד ד' שעות ביום ומפתחות של בית המקדש נתונות תחת ראשו הדא הוא דתנן על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות נכנסה אמו והוכיחתי וי"א ירבעם בן נבט נכנס והוכיחו...

9:25 King Solomon's sacrifices

20. The three festivals Divrei haYamim II 8:13

Non-comprehensive review questions for Chapter 9

- 1) What is the dual message of Hashem's message to Solomon after the Beit haMikdash is dedicated?
- 2) What is the meaning of the cities given by Solomon to Hiram and vice-versa?
- 3) How did Solomon pay for the construction, and is it a good thing?
- 4) What is the message in the Pharaoh's conquest and transfer of Gezer?
- 5) What was the Milo before Solomon built it up for Pharaoh's daughter?
- 6) What angered Yeravam ben Nevat about the Milo construction?
- 7) What do we learn from Solomon's korbanot?

Outline of Chapter 10

- 10:1-13 The Queen of Sheba visits
10:14-22 King Solomon's wealth, including his throne
10:23-25 King Solomon's international standing
10:26-29 King Solomon's horses and the general prosperity

The Utopia

21. The original model Devarim 28:1-14

22. The future Yeshayahu 11:2-14

23. Rambam, Mishneh Torah, Hilchot Melachim 12:5

ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה, ולא קנאה ותחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה, וכל המעדנים מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ד' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ד' כמים לים מכסים.

And at that time there will be neither famine nor war, neither *kinah* nor competition, for benefit will flow greatly and all delicacies will be as common as dust, and the world will only pursue knowledge of Gd. Therefore, all Israel will be great sages, knowing that which is hidden and comprehending the Creator as much as humans can, as it is written, "For the world will be full of knowledge of Gd, like water covers the sea."